

Sanan-Lennätin

N:o 48. — 28.11.1857

Kirje ulkomaalta.

Hampurissa 27 p. Lokakuuta 1857.

Ninkuin edellisessä kirjeessämme sanoimme on Hampuri suurin kauppakaupunki Saksassa ja sen laiwa-liike wahwa. Merkkillisin tawara, jota täällä wiedään, on — ihmisiä. Jos tämä lasti-tawara ei kauppasioissa ole kowin suuressa arwossa, niin se kuitenkin sywemmältä katsoen ansaitsee sitä suuremman tarkastamisen. Jo muutamia vuosia takaperin on Hampurista vuosittain wiety ihmisiä monia tuhansia, ja tämä liike on ollut niin suuri, että se on muuttunut oikeaksi kauppa-asiaksi. Lukijaa ei kuitenkaan tämä hirwittäkö, sillä se ei ole orjuuteen kuin näitä ihmisiä wiedään, waan wapauteen. Ahrikan ranta-maista kauppijaat muinoin kulettiwat ja, walitettawasti kyllä, wiewät tänäki päivänä wielä kymmenittäin tuhansia ihmisiä meren yli länteen, kaukaa pois kotimaastansa, ja myöwät heitä orjiksi tuonne tuntemattomaan Amerikkaan. Samate kuletetaan nyt Europan walkamista ihmis-laumoja samaan länteseen maa-osaan; mutta näitä ei pakoteta eikä pieksetä työllänsä eikä hiellänsä muille etua hankkimaan, — ei, ihan toisten: he mänewät parempaa onnea koittamaan, — itsewaltaisuuteen ja määrättyyn wapauteen heitä saatetaan.

Wapaa walta-kaupunki Bremen oli kauwan Saksan walkamista se, mihin nämä maja-muuttajat enimmäksi osaksi kokountuiwat, eikä Hampuri siihen aikaan woinut Bremenin kanssa täyttä wetää. Mutta semmoinen oli laita ainoastaan niin kauwan kuin Länsi-Saksa oli se maa, joka enimmäkseen maja-muuttajat antoi. Nyt sitä vastaan on muutto-into lewennyt melkeen yli koko Saksan; missä waan ei olla wallitsewien asioiden kanssa tyytywäiset, missä kansakkaisuus on ylimääräinen eli maan luonto kowa, siinä on muutos Amerikkaan se, joka pelastaa kaikesta. Ja kun on tultu toteeksi ymmärtämään, että kielto muuttamasta ainoasti pahentaa maakunnan jo entuudestaan huonoa tilaa wielä hullummaksi ja enentää tyytymättömyyttä, niin on myös hallituksilta lupa muuttamiseen annettu. Tämä nykyisinä aikoina lawentunut muutto-into ja lupa muuttamiseen on idästä ja itä-etelästä tuonut laumoittain maja-muuttajojta Hampuriin ja suuri osa Ruotsistaki muuttajojta keräytywät Hampuriin, Amerikkaan

Kirje ulkomaalta.

Hampurissa 27 p. Lokakuuta 1857.

Ninkuin edellisessä kirjeessämme sanoimme on Hampuri suurin kauppakaupunki Saksassa ja sen laiwa-liike wahwa. Merkkillisin tawara, jota täällä wiedään, on — ihmisiä. Jos tämä lasti-tawara ei kauppasioissa ole kowin suuresta arwosta, niin se kuitenkin sywemmältä katsoen ansaitsee sitä suuremman tarkastamisen. Jo muutamia vuosia takaperin on Hampurista vuosittain wiety ihmisiä monia tuhansia, ja tämä liike on ollut niin suuri, että se on muuttunut oikeaksi kauppa-asiaksi. Lukijaa ei kuitenkaan tämä hirwittäkö, sillä se ei ole orjuuteen kuin näitä ihmisiä wiedään, waan wapauteen. Ahrikan ranta-maista kauppijaat muinoin kulettiwat ja, walitettawasti kyllä, wiewät tänäki päivänä wielä kymmenittäin tuhansia ihmisiä meren yli länteen, kaukaa pois kotimaastansa, ja myöwät heitä orjiksi tuonne tuntemattomaan Amerikkaan. Samate kuletetaan nyt Europan walkamista ihmis-laumoja samaan länteseen maa-osaan; mutta näitä ei pakoteta eikä pieksetä työllänsä eikä hiellänsä muille etua hankkimaan, — ei, ihan toisten: he mänewät parempaa onnea koittamaan, — itsewaltaisuuteen ja määrättyyn wapauteen heitä saatetaan.

päästäksensä. Sillä tawoin on Hampuri nyt tässä asiassa ottanut wallan Bremeniltä. Näinä viimeisinä kahtena wiikkona on noin 3 tuhatta henkeä Hampurin kautta kulkeneet Amerikkaan, ja samasta määrästä muuttaawat he melkeen läpi koko vuoden; kesällä ja talwella on liike kuitenkin wähäksi ajaksi tauonnut. Useimmat muuttaawat kewäillä ja syksyllä; kewäillä sen tautta, että on edulisin tulla Amerikkaan kesän aikaan, ja syksyllä taas siistä syystä, että maawiljeljä silloin paraiten pääsee irroilleen koti-seikoistansa, ja maawiljeljät owat ne, jotka Saksasta enimmäkseen muuttaawat.

Muuttajoiden alituisesti enentyvä luku-määrä, joka tekee että kuletu-laiwoilla aina on täysi lastinsa, ja ne monet toisiensa kanssa kilwoitlewat muuttaja-yhtiöt waikuttaawat että pääsyraha Amerikkaan on wähentynnyt mainion huokeaksi. Jos purje-laiwalla tahtoo kulkea ja tyytyy laiwa-katolla olemaan, niin maksaa kulku Amerikkaan noin 31 rupl. hop; jos taas laiwa-kajutassa ottaa siansa, niin on hinta 44 ruplaa, ja jos tahtoo noin 50 ruplaa maksaa, niin silloin pääsee höyry-laiwalla Pohjois-meren yli, joka niin jouduttaa matkaa, että puolta pitemmin, eli noin 18 päiwässä, ehtii Amerikkaan Newyorkin kaupunkiin. Ja mainituilla hinnoilla saapi myös ruuan ja täyden rawinnon koko matkalla. Jos huokeasta hinnasta pyrkii Amerikkaan, waikkei majamuuttaja olisikaan niin on siihen hywä tilaisuus näissä laiwoissa, etenki kun näillä Hampurin ja Newyorkin wäliä kulkewilla aluksilla on ihan määrälliset kulku-retket. Jalot höyry-laiwat liikkuwat myös mainittujen kaupunkien wäliä, ja jos niissä tahtoo joutua Amerikkaan, niin on kyytiraha kalliimpi, nimittäin, 91 tai 137 hopea-ruplaa. Mutta jos muuttaja-yhtiöiden laiwoilla kulkee, niin on hinta Hampurista Amerikkaan tuskin kaksikertainen sitä hintaa, mitä suomalainen höyry-laiwa ”Wiborg” waatii, kulettaaksensa matkustawaa yli Itämeren Helsingistä Lyypekkiin, ja kuitenkin on Hampurin ja Amerikan wälillä laaja Pohjois-meri ja Atlantin awara waltameri wielä lisäksi.

Kirjeen lähettäjä käwi eräässä laiwassa, joka samana päiwänä alkoi kulettaa 350 maja-muuttajaa Amerikkaan. He oliwat kaikki talonpoikaista kansaa, miehiä, waimoja ja lapsia Pohjois-Saksasta; keski-ikäisiä ja nuoria miehiä perheineen he oliwat, maawiljeljiä ja suuremmaksi osaksi aateli-howien aluswäkeä. Kaikki wakuuttiwat mahdottomaksi nykyisien maawiljelys-asetuksien alla elättää waimoa ja lapsiansa ja sanoiwatpa työllänsä tuskin ansaitsewan mitä mies itse elakkeeksensa tarwitsisi; ja tämä oli heillä syynä, minkä tähden isämaastansa luopuiwat. Eräs mies ymmärtäwällä katsannolla ja kauniilla puheliasuudella nuhteli sywällä narkästyksellä sitä huonoa hänen tilaa, johon ei suinkaan maan laatu eikä hän itsekään ollut syynä, waan johon epäoikeat seikat oliwat hänen saattaneet ja jossa järjettömät waatimukset oliwat tähän asti kiini pitäneet. Hän toiwoi nyt itselleen hywää tulewaisuutta ja kaihosta ja ikäwydestä tietämättä, muutti hän nyt iloisena ikuisiksi ajaksi pois kotoansa.

Ylimalkain oliwat kaikki hywillä mielin, surua ja murhetta ei näkynyt ensinkään. Mutta yleiseen ompiki nyt paljoa helpompi muuttaa, kuin noin pari kymmen-wuotta tätä ennen, jolloin Saksalaiset alkoiwat suuremmissa laumoissa jättää kotimaansa, eikä heidän tulewaisuutensakaan siellä niin-kutsutussa ”uudessa maailmassa” enää ole niin epä-waltainen kuin ennen. Sanomalehtien kautta saawat muuttajat Saksassa ja Amerikassa tietoja toisiltansa, ja pait sitä tekee se näiden maiden wälillä nykyään wallitsewa niin wilkas liike, että he suusanallisestiki saawat toisiinsa puhutella; useimmilla talonpojilla Saksassa on jo sukulaisia, ystäwiä eli muuten likeisiä waltameren toisella puolla, jotka mieli-suosiolla ja rakkaudella ottaawat heitä vastaan, kun sinne tuleewat. Ne saksalaiset osat Pohjois-Amerikan Yhdistetyissä Waltakunnissa elääwät jo sangen likeisessä yhteydessä wanhan täkäläisen Saksamaan kanssa, ja tämä yhteys on se tukawin silta täältä sinne. Se on jo ihan tawallista, että köyhät sukulaiset Saksassa saawat apua Amerikasta, ja että sieltä tuleewat meren yli tänne omaisiansa joko terwehtimään taikka sinne wiemään. Niin löytyi siinäki laiwassa, jota katsomassa käwimme, eräs nuorukainen, joka wiime kewäinä oli Amerikkaan muuttanut ja nyt; isänsä kuoltua, oli tullut Saksaan täältä wiemään äitinsä ja perhekunnan pienet warat myötänsä uuteen kotiin, jossa toiwoi näillä waroilla woiwansa iloisan ja murheettoman tulewaisuuden äitillensä sekä itsellensä walmistaa. Pohjois-Amerikassa on Michigan-niminen järwi ja sen luona tieno, nimeltä Chikago (Chicago), ja sinne ja sitä likeisiin waltakuntiin rientää monta kymmentä tuhatta Saksalaista vuosittain; siellä on maita, ja kyllä kaiketi ne tällä tawoin kansastuuwat wahwoiksi waltakunniksi. Newyorkista tulemme Buffalon kautta ”Chikagoon”, oli jokaisen wastuu, jos keltä waan kysyttiin, minne matkustaa. Europpa ja Amerikka owat kaksi maa-osaa ja niiden wälillä on meri, kolmas osa koko maan awaruutta, ja kuitenkin on nyky-aikamme saanut likemmän yhteyden ja wilkkaamman liikkeen näiden kaukaisien maa-osien wälille, kuin se, mitä muutama kymmen-wuosi sitte oli Ruotsin ja Suomen wälillä – ei, mite se seikka wielä tänä päiwänä on. –

Mikä eikö ole eroitus ilmojen wälillä Itämeren etelä- ja pohjois-puolla! Nyt, kun Lokakuu tuolla kotimaassa lewittää kylmän ja harmaan sumunsa järwien ja maiden yli, kun myrskyt pu-

haltaawat, raju-ilmat riehuwat ja kesän wiimeinen helle on kauan sitte jo häwinnyt, seisoo täällä kaikki vielä wiheriänä ja kauniina ja mieto, lämmin ilma jakaa suloisuutta ja ihanuutta ympärinsä. Ikkunat owat auki, päälys-waatteista ei ole kysymystä, ja työt ja ilot owat ulkona täydessä wauhdissa. Se on kuin kaunis päiwä Suomessa Syyskuun alussa. Se oli semmoinen päiwä, lämmä ja helteinen, jolloin jälestä puolipäiwäisen nousin Mikaeli-kirkon terniin katsomaan Hampurin seutuja. Tuossa oli kaupunki

kaikkine kartanoineen ja tornineen, ja kadut kihisiwät ihmisiä; etempänä, jalkojeni alla, oli Elben wirta satoine aluksineen ja höyry-laiwat ne tuliwat ja mäniwät; sittemmin vielä loitompana näkyi lakkaamaton aukea, täynnänsä wiljelletytä maita, asunnoita ja höyryäwiä tehdas-laitoksia, ja tuolla etäällä tytisi joutuwat höyry-waunut pitkin rauta-tietä ja toisella puolla ihan kaukaisuudessa pilkutti kaitainen juowa jaloa Pohjoismerta, – ja kaikki tämä oli ohueen uswaan peitetty. Kiwi-hiilien hitaisesti nousewaan sawuun.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteen

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

HISTORIAALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L